

yimizcə yeyək, içək, oxuyaq oynayaq. Öz tapşırığıdır, kişinin toyunu şənləndirməsək, qiyamətəcən üzümüzə baxmayacaq.

Tələsik özümü bayıra atdım. Yarı saatdan sonra kirayələdiyim balaca avtobusla qapıda hazır oldum. Bizim külfətin sayı yüngül minik maşınına əl vermirdi.

Axı biz 12 nəfərlik ailə idik. Son anda nədənsə bu say 11-ə endi. Ana durna - xanımım nə fikirləşdisə, toy səfərinə qatılmadı. O, bir şey bilməmiş deyildi. Eybi yox, iştirakçının sayı 12 olmasın, qoy 11 olsun. Say qədərincə yetərliyi. Geyinib hazır dayanmış 11 nəfərlik dəyirman iştahlı heyəti günortə naharına nizamlayıb avtobusa doldurdum. Hara?.. Haydı, toya!

Mağarın eninə-uzununa baxanda gözlərim qaraldı. Öz yolları ilə kifa-yətlənməyən rəngbərəng maşınlar səkilərə dırmaşmışdı. Mağarın qabağında xeyli adam, bir-birindən zirək ağ xalatlı xidmətçilər qaynaşırdı. Yumşaq kağız istehsalı müəssisəsinin mühasibi giriş qapısında yumşaq pambıqla qırmızı parçaya "Xoş gəlmişsiniz!" sözlərini yazdırmağı unutmamışdı. Uzun boyu ilə hamıdan seçilən Həsənəli dayı təzə gələn qonaqları fərəhlə salamlayıb, yola düşənlərin xeyrduasını fəxrlə qəbul edirdi.

Sürücü avtobusu tünlүkdə - mağarın lap qabağında saxladı. Həsənəli dayının görkəminə yaxından diqqətlə baxdım. Mənə elə gəldi ki, onun sifətini bürüyən gülüş arxasında bir əndişə dolaşırdı. Baxışlarında nigaranlıq ürək kimi döyünürdü. Sorğulara kəsik-kəsik cavablar versə də, fikri özündə deyildi. Sanki nəyinsə hesabını aparırdı. Elə bil əlləri saygac üstündə gəzirdi. Deyəsən, o bizi ancaq indi gördü. Bir avtobus qonağı qarşılamaq üçün irəli yeridi. Maşından tökülüşən uşaqlar onu çaşdırdı. Don vurmuş kimi bir müddət yerindən tərpənə bilmədi. Çətinliklə udqundu, boğazını uzadıb nəsə soruşmaq istədi. Bacarmadı. Ya danışmaqdan vaz keçdi, ya da ki, dili tutulmuşdu. Soyumuş əllərini ovcumda sıxıb mübarəkdarlıq elədim:

- Həsənəli dayı, sizin sözlünüz yerə düşüncə, düşmənin beli sınısın. Budur, 11 nəfərlik briqadama toyunu şənləndirməyə gəlmişəm. Kaş hamının arzusu sizin arzunuz kimi yerinə yetəydi. Xeyir işiniz mübarək olsun!

O, cavab vermək əvəzinə başını tərpətdi. Uşaqlar hövsələsizlik elədiklər, işarə verilməmiş mağara doluşdular. Bir yana baxanda onları qınamaq olmazdı. Çəngəl-bıçağın ürəyə yatımlı səsi, dadlı körəyin xoş qoxusu ac adamın əlindən "tutub" zorla süfrə başına dartırdı.

Həsənəli dayı çiyini çiyinə söykəkli halda asta-asta məni musiqi gurultusundan, tamada bağirtisindən dalğalanan mağara ötürürdü. Tez-tez bürəyirdi. Yerisi dəyişmişdi, addımları sözlünə baxmırdı. Dayağ durmasaydım, ləngərindən yığıla bilərdi. Yəqin sevincindən çox içmişdi. Var qüvvəsilə sərxoşluğunu bürüzə verməməyə çalışırdı. Məəttəl qalmışdım: axı indicə o, tamamilə ayıq görünürdü.

Doğrudan, kişi adına layiq məclus qurmuşdu. Nə yeməyinə, nə içkisinə, nə xanəndəsinə, nə də tamadasına söz

ola bilərdi. Həqiqətən, belə yığıncaqda şənlənməmək, şənləndirməmək günah sayılmalıydı. Uşaqlarla birlikdə toqqamızın altını möhkəm bərkətdik, oxuduq, oynadıq. Hələ üstəlik, sağlıq söyləyib bəylə gəlinə çoxuşaqlı ailələrin izhəri-məhəbbətini çatdırdım. Xudahafizləşəndə normal sayılacaq bir qırmızı 10-luq da nəmər yazdırdım.

Xeyir-dua üçün məclisin ağsaqqalı, toy sahibi Həsənəli dayını axtardım. Gözümə dəymədi. Şad-xürrəm balaca avtobusa doluşub evə yollandıq.

* * *

Onunla bir həftədən sonra küçədə təsadüfən üz-üzə gəldik:

- Salam, Həsənəli dayı!

Cavab gəlmədi, dedim yəqin fikri özündə deyil:

- Salam, Həsənəli dayı!..

Cavab gəlmədi, dedim yəqin qu-laqları ağırlaşib:

- Salam, Həsənəli dayı.

Həsənəli dayı özülünə toxunulmuş bomba kimi partladı:

- Məni nə salam atəşinə tutmusan, bala?! Mən 90 qəpiklik salamı almıram. Bildin?..

Köhnə mühasibimin təzə sözlərinə təəccübləndim:

- Bu nə sözdür, Həsənəli dayı?

- İndi də məni avam yerinə qoymusan? 11 adam geninə-boluna yeyib 10 manat nəmər salsın?! Bu, nə deməkdir?

- Əvvəla, özünüz demisiniz ki, məclisin şən keçməsi naminə ərk elədiyən adamları mütləq gətir. İkincisi də, 11 adam 10 manat salanda nə olar?

Şotku Həsənəli əlini havada yelləyib saygacda bir neçə daş geri çəkdi:

- O olar ki, toy rentabelli olmaz.

Müəmma ilə çiyinlərimi çəkdim:

- Mən mühasib, iqtisadçı dilini yaxşı başa düşmürəm.

O mənim sözlərimə inandığından izahata keçdi:

- Toy qazançı olmalıdır. Guya sən bunu bilmirsən, yoldaş Şirəli?

Mən yenə heyrət etdim:

- Məgər siz qazanmamısınız?

- 11 adam 10 manat nəmər salanda haradan qazanacaqdım?

Şaqqanaq çəkib güldüm:

- Doğma Gəncəmizdə, gözəl Gəncəmizdə oğul evləndirib gəlin gətirmisiniz! İki həsrət könülü qovuşdurmuşunuz! Yeni bir ailənin çırağını yandırmısınız! Bundan gözəl iş, bundan müqəddəs əməl, bundan böyük qazanc nə ola bilər ki?!

Həsənəli dayı duruxdu. Gözlərinə qəfil gur işıq düşmüş adamlar kimi şaşırırdı. Bu anda o, hirsli, köpüklü dalğalarla pəncələşən, aramsız çarpışmadan yorulub əldən düşən, lakin bütün inadı, iradəsi, varlığı ilə həyat nəfəslə sahilin çağırışına can atan üzgüçüyə bənzəyirdi. Qoca mühasib aşağı baxdı, yuxarı boylandı. Əllərinə, ayaqlarına əsəbilik yayıldı. Kükrəmədi. Qum üstündə ölənx arxasız dalğa kimi geri qayıtmadı. Nigaran yüklü anlar ötüb keçdi. Baxışları tamah atından endi. Təbəssüm kəpənək kimi dodaqlarına qondu. Sifətində aydınlıq çıldırlandı. Həsənəli dayı gecdən-gec ağır-ağır diləndi:

- Deyəsən, axı sən düz deyirsən...